

הרשימה בימים

מאת אורי אבנרי

3-5 במאי, 1971

"קירקס!"

שבוע ראשון — סקאנדאל ראשון. ככה זה. חשבנו שכנס הקיץ יתחיל הפעם על מיינוחות. הממשלה לא מסרה הודעה מדינית, כמקובל, כי חיכתה לבואו של רוג'רס. והרי ראש הממשלה לא רצתה לנאום נאום של לא-אילאלי ערב בואו של האורח. מוטב לעשות זאת אחרי הסתלקותו.

לכן הופיעו על סדרהיום רק כמה דברים "משעממים", מוסכמים על הרוב: הצעת חוק לשמירה על הנחלים (אלה שעדיין לא זיהמו ללא תקנה) והצעת חוק להענקת אורחות ליהודים הנתונים בצרה. איך יכול להיות סקאנדאל על זה? ועוד איך! בכנסת הכל אפשרי. בייחוד כשרוצים לדפוק אותו.

או כך: ביום הרביעי בבוקר כנסתי לאולם המליאה, כרגיל, כמה דקות לפני הפתיחה. כשדפק היושב-ראש התורן, בן-ציון

בן-ציון קשת (ליד אבנרי)

קשת, בפטיש ופתח את הישיבה — נכחו באולם רק שלושה (3) ח"כים: גולדשמידט (מפד"ל), ניסים (בח"ל) ואני. תוך כמה דקות הופיעו עוד כמה ח"כים נכבדים. הריכוז על חוקי האורחות התנהל בשקט מופתי.

באמצע הישיבה הכניסו לי פתק: רפי אוגור, כתב שידורי ישראלי, ביקש שאצא אליו לרגע ואמסור לו ראיין קצר, לשידור מייד, על פרשת רוג'רס (על כך להלן).

הסתכלתי ברשימת הנואמים. לפני היו רשומים עוד שלוש שה נואמים. נותר עוד למעלה מחצי שעה עד שיגיע תורי לנואם. יצאתי.

עליתי לפינה המיסכנה שבה נפגשים חברי הכנסת עם ה"קהל" (פעם היו שלושה חזרי-מימשג מהודרים, אבל הם נדדו פסו על ידי כלימיני משרדים). מכשיר-ההקלטה של שידורי ישראלי המתין לי. ישבנו כמה דקות, ביררנו את הבעייה. חזרתי למליאה.

מסתבר ששם קרה בינתיים משהו בלתי-צפוי. הנואמים ויתרו על זכותם לנואם. במפתיע הגיע תורי. מכיוון ש-נעדרתי, נקרא הבא אחרי — שמואל תמיר, איש המרכז החופשי. גם הוא נעדר. נקרא משה סנה ממק"י. גם הוא נעדר. הוי"ד קרא לנואם האחרון, הנס קלינגהופר.

דברים כאלה עלולים לקרות. כל יו"ר בעל הגיון מבין כי במקרה כזה, כשנעדר ח"כ לשעה קלה ממקומו שלא באשמתו, והשתבש סדר הנואמים הרשום, אין עומדים על קבוצו של יו"ד ונותנים לאיש לדבר. לכך יש תקדימים ללא ספור. מה גם שהפעם נוגע העניין לדבריהן של שלוש סיעות, על נושא כליכך חשוב כמו הצלת יהודים.

אבל הגיון לחוד ובן-ציון קשת לחוד. קשת, מנאמני-

הנואמים של מנחם בגין, שכבר גרם לכמה וכמה סקאנ-דלים בתקופת כהונתו הקצרה, עמד על שלו. גם אחרי ששמואל תמיר ואני הסברנו, מעל הדוכן, מה גרם להעדר וותנו הקצרה, לא נעטר. לא נותר לנו אלא לנטוש את האולם באופן הפגנתי. קראתי לעבר ה"יו"ד": "אתם הופכים גם דיון חשוב זה ל"קירקס!" צעק לעברי קשת בקול מאיים: "תחשוב על מה שאוהב מדבר!"

ובכן: השבתי, ואני חוזר על כך — זה היה קירקס. חרפה לכנסת וחרפה למפלגתו של קשת, המדקלמת השכס-יהעריב על הצלת יהודים. לכל הנוכחים, וגם לכל העיתונאים, היה ברור לגמרי שלא

הערת כתב "הארץ"

היה זה אלא מעשה-היגום זיל. חברי סיעתו של קשת, ה-בולטים בהעדרם מן המליאה, מרוגזים עלי מוזמן על כי אני מציינ זאת מדי פעם. והנה באה להם הזדמנות מן השמיים להתנקם: סוף-סוף, פעם בשש שנים, מצאו שאני נעדר מן המליאה בטעה שהגיע (באופן בלתי-צפוי לגמרי) תורי לנואם (שים לב להערת כתב הארץ בגלופה).

מילא, יבושם להם. אם זה חשוב להם יותר מיהודי רוסיה. אשר לנואם עצמו: בניגוד למינוחגי הכינוי אותו מראש בכתב, מפאת חשיבות הנושא ורצוני לדייק בניסוח עמדותי, לכן אתה יכול לקרוא אותו, יחד עם חברי-הכנסת הנכבדים, בעמוד הבא.

היה שלום. מיסטר רוג'רס

רוג'רס עמד לבוא, ונקבעה לו פגישה עם ועדת-החוקי-הביטחון.

היוזמה לכך באה, כפי שמסר לי מקור מוסמך, דווקא מטעם ממשלת ישראל. הכוונה של גולדה ושות' היתה ברורה: להוכיח לרוג'רס שיש בארץ אנשים עוד הרבה יותר קיצוניים מגולדה + דין + גלילי. ושיש, כי-ביכול, לחץ סיפוחיסטי על הממשלה.

מי יושב בוועדת-החוקי-הביטחון מלבד אנשי המע"ר? רק אנשי גח"ל, המפד"ל ואיש ל"ע, שהוא סיפור-חיסט נוקשה. אין בה זכר למחנה-השלום. יתר על כן, הרכב זה של הוועדה בא כולו בכוונה תחילה, כדי למנוע ממחנה-השלום ייצוג בוועדה זו, שהיא חותמת גומי בידי הממשלה.

איך יכולנו להפגין בפני האורחים כי ישנו מחנה-שלום בישראל, וכי לא יתרשם יתר על המידה מה"ה מנחם בגין ויצחק רמאל?

פשוט מאוד: פניתי ליו"ר הוועדה, ח"כ חיים צדוק, ותבעתי שישתפו את סיעתי, ואת כל הסיעות הקטנות, בישיבה מיוחדת זו של הוועדה. העברתי הודעה על כך לרוג'רס עצמו, באמצעות השגרירות האמריקאית. אמנן זכרונו דאג שפנייה זו תקבל את ההד החרב ביותר.

מייד לאחר שהדבר נודע במסדרונות הכנסת, קרה מה שקורה תמיד כשיש לנו רעיון: כל שאר הסיעות מיהרו לאמץ אותו לעצמן, והעלו דרישה דומה.

התוצאה? הוועדה סירבה לשתף אותנו, כמונן, רוג'רס לא יכול היה להזמין אותנו, כמונן. (הזמנה כזאת היתה מתפרשת, בצדק, כסטירת-לחי לגולדה). אבל הבאנו לתשומת-הלב של האורחים, ושל דעת-הקהל הישראלית, שיש מחנה-שלום, ושיש לו ייצוג בכנסת.

המשתמטות של

משה דיין

שאלתה מס' 2439.

חברי-הכנסת אורי אבנרי שאל את שר-הביטחון:

(1) מה הוא השיעור השנתי, בכל אחת מחמש השנים ה-אחרונות, של הבנות שהשתחררו משירות צבאי מטעמי דת, לעומת כלל הגיוני-הצפוי?

(2) איזה אחוז מהבנות הנ"ל, המשתחררות מטעמי דת, מילא או ממלא שירות לאומי כלשהו, כאלטרנטיבה לשירות תן הצבאי?

תשובת שר-הביטחון משה דיין:

לשאלה מס' 1: ראה תשובתי לשאלתה 1261 של חברי-

הכנסת ראו בן ארזי. (זוהי דרך שיגרתית של שר, הרוצה להתחמק מתשובה. הוא מניח, בצדק, שחברי-הכנסת השואל אינו יכול לזכור מה אמר השר לפני שנה. מובן שדין לא ענה לארזי לפני שנה כמה בנות השתחררו בשנה האחרונה, אחרי שי-הסיכוי לאותה שאלתה).

לשאלה מס' 2: שרותים לאומיים אחרים — אם אמנם מתבצעים כאלה — הינם בתחומי משרדים אחרים, ולא משרד-הביטחון.

(דין יודע, כמונן, שאף בת אחת אינה מגויסת לשום שירות לאומי, בניגוד מוחלט לחוק הקובע שירות אלטרנטי-טי (דין כזה).

אורי אבנרי (שאלה 2059): כבוד השר, האם נערך במשרד-הביטחון מחקר כדי לקבוע בכמה זמן אפשר היה לקצר את תקופת השירות של הבנות, אילו גוייסו כל הבנות החייבות גיוס?

משה דיין: לא נערך מחקר כזה.

התנינים הירוקים

הנושא: הצעת-חוק המנסה למנוע את המשך זיהום הנחלים והאגמים במדינה. מובן שכל ה-נואמים הפליגו במקלה במליצות על הצורך לשמור על הסביבה. וכי נוי יתגדר? החלטתי לקלקל הארמוניה זו בכמה מילים חריפות:

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה. גם על חוק זה יאמר: מאוחר מדי, מעט מדי.

מילנו סכנה נוראה: השחתת הארץ ללא תקנה, גזילתה מן הדורות הבאים, הרעלת המים, זיהום האוויר, השחתת הנוף, הריגת החי, השמדת הצומח, הפיכת ארץ זבת חלב ודבש למידבר אקולוגי.

ומה מיישים לנו? חוק המטפל במיגור קטן אחד — המים; חוק-מיסגרת שי-ביצעו תלוי כל כולו ביוזמתם של פקידים, העמוסים ונפתי-דים אחרים, שעניין הסביבה הוא בשבילם רק עניין שולי. והרי ראינו מה קרה לחוקי-כינויך, ולחוק למניעת שפיכת-מים לים.

איזה סיכוי יש לחוק זה להתבצע? מולו, בצד השני של המיתר, עומדים אינטרסים אדי-רים: תעשייה כבדה ועשירה, חברת החשמל, קבוצות-לחץ אינטרסנטיות עצומות, שהזיהום הוסך להם כסף.

ומצד זה של המיתר — מי ניצב? הציבור. "הציבור" הוא מושג מופשט. אין לו פה וידיים, אלא בבית הזה.

הדגים? הדגים אינם יכולים לצעוק. הסרטנים? הם ימותו ללא קול צוחה.

כל בעייה אחרת, יש מי שלוחם לפיתרונה. יש בעיית הקיפוח העדתי — באה תנועת הפנתרים השחורים וגורמת לזעזוע. אולי דרושה תנועה של תנינים ירוקים, כדי לזעזע את הציבור ולהטיל פחד על גורמי הזיהום וההשחתה.

אילו קם היום נביא חדש וראה מה עשינו בשנים מע-טות לארץ זו, היה מחבר מגילת איכה חדשה — "איכה נהרסה ארץ כלילת יופי..."

היכן הימים בהם יכול היה המשורר לכתוב: "ויאהב אשה בנחל שורק"? היום הנחל הפך לביב שופכין.

והמכה הנוראה שהיכה אלוהים את מצריים: "ונילאו מצ-ריים לשתות מים מן היאור" — היום היא מתקיימת בנו. מה מביא לנו שרה-החקלאות?

דוגמאות מארצות-הברית: ארץ הקפיטליזם הפרוע, שהש-הית יער ונחל וים. פה זה אורך שנים, ולעתים חודשים! שם זה ארך דורות.

שם ארץ רחבת ידיים. יכול אתה גם היום לנסוע בארצות-הברית שעות על גבי סעוית דרך יערות ונוף פראי נהדר. ואילו פה אתה מגיע מנוף מושחת אחד לשני תוך דקות. קבוצות של עסקנים לא יועילו כאן. כאן דרוש גוף, שיש לו פה וזרועות ושיניים, שיוכל לכפות את רצונו על קבוצות-הלחץ, וגם על מוסדות הממשלה ועל הרשויות ה-מקומיות.

אנו הצענו מוזמן, ואני מציע כאן שוב — להפקיע את המלחמה להצלת הארץ מידי הצי-תירסר משרד-הממשלה ה-